

Sumpor-dioksid je štetan gas koji se oslobađa sagorevanjem uglja, što doprinosi formiranju PM čestica i kiselim kišama, i predstavlja znatnu pretnju na ljudsko zdravlje i čovekovu okolinu. Kada se udahne, miže da izazove ozbiljnu iritaciju nosa i grla, kašalj i otežano disanje. Izloženost visokim koncentracijama ovog gasa može da dovede i do po život opasne akumulacije tečnosti u plućima, kao i astme.

Termoelektrane u Srbiji izbacuju decenijama u atmosferu ogromne količine otrovnih gasova, što je dovelo do stotina prevremenih smrti na Zapadnom Balkanu, ali i u EU. Danas se one, najzad, nalaze pred sudom, zahvaljujući kampanji Regulatornog instituta za obnovljivu energiju i životnu sredinu (RERI), koji je 26. januara Višem sudu u Beogradu podneo tužbu protiv Elektroprivrede Srbije (EPS), zbog ugrožavanja zdravlja građana usled višestrukog prekoračenja dozvoljenih emisija sumpor dioksida iz termoelektrana "Nikola Tesla" (TENT) i "Kostolac". Evropski zvaničnici upozoravaju da pitanje zagađenja nije samo srpska stvar, već i same EU, i da nepoštovanje propisa u ovoj oblasti može da ugrozi i dalji put Srbije ka EU. Elektrane, kojima upravlja Elektroprivreda Srbije (EPS) emituju šest puta veću količinu štetnih gasova od propisane i prema domaćem i prema međunarodnom zakonodavstvu, objavljeno je na META, kanalu vesti Evropske kancelarije za životnu sredinu. Ističe se da su srpske termoelektrane među najvećim evropskim emiterima sumpor-dioksida, što predstavlja veliku opasnost za javno zdravlje i životnu sredinu.

Zagađenje iz Srbije daleko putuje

Ukazuje se da emisija sumpor-dioksida iz EPS-ovih termoelektrana daleko putuje i utiče na ljude i prirodu ne samo u Srbiji, već i šire. Prema podacima kampanje Evropa bez uglja, više od polovine prevremenih smrti, izazvanih zbog emisije termoelektrana na Zapadnom Balkanu 2016, desilo se u EU. I mada su najugroženije zemlje koje su susedi ili relativno blizu Srbije - 380 tih prevremenih smrtnih slučajeva bilo je u Rumuniji, a 370 u Italiji - negativan uticaj zagađenja osetio se čak i u Nemačkoj, Francuskoj i Španiji. Zagađenje iz termoelektrana na Zapadnom Balkanu takođe utiče na evropsku produktivnost, sa kako se procenjuje 3.047 prijema u bolnice i više od 1,16 miliona izgubljenih radnih dana u zemljama EU i Zapadnog Balkana u 2016. godini. Samo u EU, bilo je 1.418 prijema u bolnicu i 600.000 izgubljenih radnih dana u 2016, sve kao posledica izloženosti zagađenju.

Kao deo Energetske zajednice, međunarodne organizacije koja okuplja zemlje EU i njihove susede kako bi bilo stvoreno integrisano panevropsko energetska tržište, od Srbije je zatraženo da smanji emisiju štetnih gasova iz svojih termoelektrana ispod zakonskih ograničenja, donetih Nacionalnim planom za smanjenje zagađenja. Cilj tog plana je da se do kraja 2027. štetna emisija iz srpskih termoelektrana dovede na nivoe koje je propisala

Direktiva EU za industrijske emisije.

Srbija ne čini ništa na smanjenju zagađenja

Međutim, i ako su prošle godine od kako je stupio na snagu Nacionalni plan za smanjenje zagađenja, Srbija ništa nije učinila po tom pitanju, ukazuje se u analizi META. U 2018. i 2019. godini, deset EPS-ovih termoelektrana emitovalo je 336.000, odnosno 309.500 tona sumpor-dioksida, što je šest puta više od godišnjeg ograničenja Nacionalnog plana, a koje iznosi 54.000 tona. Samo Kostolac i Nikola Tesla same su emitovale više sumpor-dioksida nego Bugarska, Češka, Francuska i Poljska zajedno.

„Obaveza Srbije da primeni Nacionalni plan, a EPS da poštuje ograničenja emisije na godišnjem nivou, jasna je i nesporna od januara 2018. To će doprineti i smanjenju štetnog uticaja zagađenja na zdravlje građana Srbije, ali i EU. Cilj naše tužbe je da obezbedimo odgovarajuću primenu Nacionalnog plana i da ojačamo mehanizme odgovornosti za smanjenje zagađenja iz termoelektrana“, rekao je za META advokat RERI Jovan Rajić.

Više od 70 odsto struje u Srbiji dolazi iz termoelektrana

Teškoće Srbije da primeni Nacionalni plan za smanjenje zagađenja takođe utiče i na pregovore zemlje za pristupanje EU, koja je dodatno pooštrila ekološke limite. Veliki problem je i što se Srbija u proizvodnji struje u velikoj meri oslanja na ugalj, odnosno više od 70 odsto električne energije iz Srbije dolazi od lignita koji je lošeg kvaliteta. To sve otežava napore da se Srbija uskladi sa ekološkim standardima EU do 2030. godine, ocenjuje se u analizi. Prošle sedmice, 26 članova Evropskog parlamenta upozorilo je na prekograničnu ekološku štetu koju izazivaju fabrike teške industrije u Srbiji, a kojima upravljaju kineske kompanije. Evroparlamentarci su pozvali Evropsku komisiju da podseti srpsku vladu da poštuje nacionalno zakonodavstvo, kao i evropsko, ako misli da nastavi sa pristupnim procesom.

„Zagađenje vazduha ne poznaje granice, a toksične materije koje dolaze iz srpskih termoelektrana su evropsko pitanje. Kao ovogodišnja predsedavajuća Energetskom zajednicom i kao zemlja kandidat za ulazak u EU, Srbija mora da obezbedi poštovanje propisa, i da održi EPS odgovornim“, poručio je Rikardo Nigro iz Evropske kancelarije za životnu sredinu.

Izvor: rs.n1info.com